

О.Я. Митник

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧІВ З ОБДАРОВАНИМИ СТУДЕНТАМИ

Митник О.Я. Психологічні особливості міжособистісної взаємодії викладачів з обдарованими студентами. У статті розглядається актуальне питання психологічних особливостей міжособистісної взаємодії викладачів з обдарованими студентами. Викладацька діяльність здійснюється через міжособистісну взаємодію. В статті наголошується, що традиційні умови педагогічного процесу, спрямованого на репродукцію умінь, як правило, не відповідають рівню індивідуальних досягнень, високим потенційним можливостям обдарованих й призводять до конфліктів. Розкриваються психологічні особливості обдарованих студентів, та описуються особливі вимоги щодо організації процесу міжособистісної взаємодії.

Ключові слова: міжособистісна взаємодія, обдарованість, взаємодія, психологічний бар'єр, конфлікт, спільна діяльність, диференційованість навчання, репродуктивні завдання.

Мытнык А.Я. Психологические особенности межличностного взаимодействия преподавателей с одаренными студентами. В статье рассматривается актуальный вопрос психологических особенностей межличностного взаимодействия преподавателей с одаренными студентами. Преподавательская деятельность осуществляется через межличностное взаимодействие. В статье отмечается, что традиционные условия педагогического процесса, направленного на репродукцию умений, как правило, не соответствуют уровню индивидуальных достижений, высоким потенциальным возможностям одаренных и приводят к конфликтам. Раскрываются психологические особенности одаренных студентов, и описываются особые требования к организации процесса межличностного взаимодействия.

Ключевые слова: межличностное взаимодействие, одаренность, взаимодействие, психологический барьер, конфликт, совместная деятельность, дифференцированность обучения, репродуктивные задачи.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Численні дослідження показують, що викладацька діяльність здійснюється через міжособистісну взаємодію. При неефективній взаємодії відбувається не результативна передача знань, виникають конфлікти, труднощі в спілкуванні, що в свою чергу не сприяє повноцінному розумовому розвитку, формуванню особистості студента.

На відміну від цього проблема психологічних особливостей міжособистісної взаємодії викладача і обдарованого студента, які призводять до труднощів у спілкуванні, є не вивченою.

Розгляд цих питань, на нашу думку, представляє не тільки науковий інтерес, але й відкриває перспективи психолога – педагогічної підтримки обдарованих студентів як інтелектуального так і творчого потенціалу суспільства.

Останні дослідження і публікації, виділення невирішених питань загальної проблеми, якій присвячується стаття. Вітчизняні вчені (Н.С. Лейтес, А.А. Матюшкін, І.В. Попова та ін.) висунули положення про те, що викладачі ВНЗ для обдарованих студентів повинні володіти певним психологічним складом, вказали на необхідність підготовки викладача до роботи з такими особами. За кордоном, на IX Всесвітній конференції з обдарованим і талановитими особами висвітлювались дослідження, пов'язані з вивченням психології викладача для обдарованих студентів та здійснювалась відповідна підготовка. Також були визначені пріоритетні напрямки розвитку психології обдарованості. На конференції Європейської ради по питанням високих здібностей (1996) найважливішим завданням було названо завдання підготовки викладачів до роботи з обдарованими студентами, до ефективної взаємодії з ними.

У вітчизняній психології питання міжособистісної взаємодії та викладацького спілкування отримали теоретичний розвиток у дослідженнях А.Р. Асмолова, Р.М. Андрєєвої, А.А. Бодальова, В.І. Горяниної, В.О. Знакової, А.В. Мудрика, С.Н. Мясичева та ін. Активно вивчаються питання труднощів у спілкуванні у роботах В.А. Зимова, В.А. Лабунської та ін.

У психології обдарованості досліджуються питання природи, структури, типів обдарованості (Н.С. Лейтес, Т.М. Марютина, А.М. Матюшкін та ін), особливостей розвитку обдарованих осіб; увага приділяється діагностиці обдарованості (Н.С. Лейтес, К.І. Ларіонова, А.В. Савенков та ін). Ряд робіт присвячений проблемам навчання обдарованих студентів (Д.Ю. Бабаєва, К.І. Ларіонова, В.І. Панов та ін).

На відміну від цього проблема психологічних особливостей міжособистісної взаємодії викладача і обдарованого студента, які призводять до труднощів у спілкуванні, є не вивченою.

Розгляд цих питань, на нашу думку, представляє не тільки науковий інтерес, але й відкриває перспективи психолого – педагогічної підтримки обдарованих студентів як інтелектуального так і творчого потенціалу суспільства.

Формулювання цілей і постановка завдань статті. Мета статті полягає у вивченні психологічних особливостей міжособистісної взаємодії викладачів з обдарованими студентами та оптимізацію цього процесу.

Виклад методики і результатів досліджень. Проблема міжособистісної взаємодії в сучасному навчальному закладі набуває все більшого значення. Організація процесу взаємодії викладача і студента у навчальній діяльності має безпосередній вплив на розвиток індивідуальності, здібностей і обдарованості суб'єктів освітнього процесу.

Обдаровані студенти – особлива категорія суб'єктів міжособистісної взаємодії. Соціально-психологічні особливості обдарованих студентів пред'являють до організації процесу міжособистісної взаємодії особливі вимоги. Саме обдаровані особи найбільше втрачають, недоотримують через невідповідність умов навчання у ВНЗ. Досить часті конфлікти з викладачами супроводжуються гострими негативними емоціями. Причини конфліктів часто пов'язують із особистісними якостями лектора, з його професійною підготовкою.

У зв'язку з цим представляється закономірним звернення психологів до

центральної фігури навчально-виховного процесу – викладача.

Основні теоретичні і методологічні розробки у цьому напрямку розкриті у працях А.Н. Леонтьєвого, С.Л. Рубінштейна, Б.Р. Ананьєва, А.Р. Андрєєва, А.А. Бодалева, Б.Ф. Ломов, Б.Д. Паригіна, В.О. Знакова та ін.

Так у положеннях Ю.Д. Бабаєвої, К.І. Ларіонової, Н.С. Лейтеса, А.В. Савенкова та ін, розглядається обдарованість як динамічна характеристика особистості, на розвиток якої впливають соціально-педагогічні чинники. У положенні І.А. Зимової, В.А. Лабунської, А.К. Маркової, Н.В. Цуканової та ін. зазначається про те, що у міжособистісній взаємодії можуть виникати труднощі, зумовлені не тільки зовнішніми (соціальними), але і внутрішніми (психологічними) чинниками.

Особистість викладача є головним фактором будь-якого навчання. Не є винятком і ситуація з викладачем для обдарованих студентів. Найбільш істотним фактором успішності роботи викладача є глобальна особистісна характеристика – система поглядів і переконань, у якій велике значення мають уявлення про самого себе, інших людей, а також про цілі та завдання своєї роботи. Саме ці складові постійно виявляються в міжособистісному спілкуванні.

Відповідно до тлумачень Б.Д. Паригіна, основними компонентами в процесі взаємодії між людьми є вони самі, їх взаємний зв'язок, і як наслідок – взаємний вплив один на одного. А.Н. Сухов, А.А. Бодалев, В.Н. Казанцев та інші дослідники визнають, що завдяки взаємодії досягається пристосування дії однієї людини до дій іншої, спільність у розумінні ситуації, змісту роботи та солідарності або узгодженості між ними. Також дані автори відмічають, що взаємодія як форма контактів та взаємовпливу людей в процесі сумісної праці може бути стійкою, особистісною чи суспільною.

Цікавим є той факт, що досить часто непорозуміння між студентами та викладачами випливають з особливостей інтерпретації міжособистісних стосунків. Так, на рівні викладача оцінювання студента є значущим параметром оцінки педагогічної взаємодії. Тобто, для викладача важливішим параметром оцінки виступає рівень знань з предмета та навпаки. Для студента оцінювання викладача визначається особистісними властивостями викладача. Завдяки наявності значущих для студента якостей, викладач сприймається як прийнятий або неприйнятий. Втім, викладачі переважно бажають мати справу з «добрими» студентами, а студенти – з «добрими» викладачами. Викладачі на перше місце ставлять сумісні досягнення у навчально-предметній діяльності, і лише друге місце посідають особистісні властивості студента. Окрім цього, більшість викладачів, серед небажаних студентів вбачають осіб із ненормативною поведінкою, нездібних, із низькою мотивацією до навчання, тобто таких, що заважають рольовому самоздійсненню.

Н.І. Щедрін вважає, що з позиції взаємодії можна казати про особистість як про системну якість, якої набуває індивід при взаємодії з соціальним оточенням. За думкою Б.Ф. Ломова, взаємодія виступає в ролі фундамента психічних явищ, визначає розвиток пізнавальних, емоційних і вольових процесів та формування особистості. А.В. Петровський та інші підкреслюють, що особливості особистості – продукт її взаємодії з людьми в процесі розвитку, на який впливає наприклад, прив'язаність чи авторитет. Визначення, що ввів у літературу Е.І. Рогов, – «вплив є

процесом та результатом зміни індивідом поведінки іншої людини, її установок, намірів, уявлень, оцінок та ін. в процесі взаємодії з нею», ще раз підкреслює значимість ролі викладача у взаємодії зі студентами.

У науковій літературі стосовно труднощів реалізації обдарованих студентів визнано, що традиційні умови педагогічного процесу, спрямованого на репродукцію умінь, не відповідають рівню індивідуальних досягнень, високим потенційним можливостям обдарованих й призводять до конфліктів [2].

За результатами досліджень, обдаровані визначаються видатними досягненнями у одній або декількох сферах: інтелектуальній, організаторській, спортивній та інших. Водночас більшість науковців зазначають, що єдиних критеріїв обдарованості немає. Окрім цього виявлено, що має місце випередження розвитку за психічними параметрами. У пізнавальній сфері обдарованість визначається як прояв допитливості. Також визначається здібність спостерігати за декількома процесами водночас, активно досліджувати навколишнє середовище, сприймати зв'язки між явищами, робити висновки. Поряд з розвиненим почуттям гумору, використанням майстерної гри слів відмічається підвищена уразливість. Тобто, досить часто обдаровані виявляють емоційну невірноваженість, поєднання гіпердинамічності з підвищеним енергетичним рівнем (тривалість сну є меншою ніж у однолітків). Слід викладачам у побудові міжособистісних стосунків звернути увагу на той факт, що обдаровані студенти часто демонструють нерівномірність розвитку різних психічних функцій: координація рухів може відставати від розвитку пізнавальних здібностей.

У психологічному аналізі природи обдарованості у сучасній науці чітко постають наступні якості обдарованої особистості: наявність високого рівня інтелектуальної активності та інтелектуальних здібностей людини, креативності, чутливості до стресів, високої працездатності, зацікавленості. Обдарованість для сучасної системи освіти сприймається як проблема [7].

Усі студенти, з точки зору психолога, є обдарованими, але кожна особа має індивідуальну обдарованість. Сучасна освіта не може, на жаль, проявити індивідуальний підхід до кожного студента, а незвичайний студент не отримує відповідної педагогічної підтримки. Досить часто обдаровані студенти створюють проблемні ситуації, які ускладнюють взаємини з викладачами внаслідок непередбачуваності й нестандартності поведінки. Викладачі відмовляються працювати з такими особами, бувають випадки, коли батькам обдарованих пропонують звернутись до психіатра, оскільки останні поведуться незвичайно: або ображаються з замикаються, або проявляють некеровану агресію.

Тобто, дійсно, з обдарованими студентами повинні працювати компетентні й обдаровані викладачі. Окрім цього, недостатній психологічний рівень підготовки викладача до роботи з обдарованими студентами, що виявляють особливості у поведінці й мисленні, призводить до конфліктності, неефективності викладацького процесу, тому й нереалізованості потенціалу студентів та викладачів (Д. Вебб, Е. Мекстрот, С. Толан). У працях Дж. Гілфорда надано інформацію, до досить багато обдарованих та талановитих підлітків до кінця навчання виявляли важкі стани депресії намагалися маскувати під однолітків та дорослих власну обдарованість.

Дослідження С. Майлз, С. Ладжоула надають данні щодо випадків самогубства серед обдарованих дітей, які трапляються у 2, 5 разів частіше, ніж у їхніх однолітків. Таким чином обдаровані особи відчувають дискримінацію у тих суспільствах та навчальних закладах, де немає диференційованого навчання, або воно лише проголошується, внаслідок орієнтування навчального закладу саме на середнього студента.

В.А. Сластелін, В.П. Каширин відмічають, що «викладацький процес як приватний випадок соціального відношення виражає взаємодію двох суб'єктів, опосередкування об'єктом засвоєння, тобто змістом освіти» [4].

Міжособистісна взаємодія в кожній з означених підсистем вимагає від викладача використання різноманітних зусиль, які мають спиратися на різноманітні внутрішньоособистісні ресурси. Існують викладачі, схильні або до діадичної, або до фронтальної міжособистісної взаємодії.

Будь-яка взаємодія людей між собою передбачає спілкування й спільну діяльність. Процес педагогічної взаємодії також складається із двох складових частин: педагогічного спілкування й спільної діяльності педагогічного змісту. Принциповими характеристиками цих складових є рівність у спілкуванні й партнерство в спільній діяльності. Рівність у спілкуванні забезпечується, по-перше, взаємоповагою до особистості учасників спілкування, а по-друге, – діалектичним принципом самого процесу спілкування – навчаючи й розвиваючи учнів сам педагог навчається й розвивається з допомогою своїх вихованців. А головне – органічним прийняттям педагогом гуманістичних і демократичних основ взаємодії людей між собою. Партнерство в спільній діяльності має на увазі наявність якихось суб'єктивних інтересів у кожної з сторін, але здійснення практичних дій цими сторонами в інтересах всіх учасників. Той факт, що кожний із означуваних суб'єктів має свої самостійні цілі діяльності, не заважає впливові суб'єктів один на одного й утворенню зв'язків між ними.

Вітчизняні науковці, розглядаючи питання про педагогічну взаємодію, вбачають цілі педагога, діяльність якого спрямована на те, щоб навчати, у підготовці педагогічного процесу (діагностика, вибір типу педагогічного впливу, планування й організація навчальної діяльності) та його здійсненні (формування мотивації дій, управління навчальною діяльністю). Відповідно цілями студента є виконання необхідних дій з об'єктами, які опановуються, та керівництво своєю навчальною діяльністю, її саморегулювання.

Проаналізувавши цілі суб'єктів навчального процесу, українська дослідниця О.Рудницька виокремила три види викладацької взаємодії: того, хто навчає – із об'єктом вивчення; того, хто навчає, із тим – хто навчається; того, хто навчається – із об'єктом вивчення, – виходячи з яких, вона зробила важливий для практики педагогічної взаємодії висновок: центром педагогічного процесу є взаємодія студента з навчальним матеріалом, яку забезпечує і регулює викладач [6].

Спільна діяльність – організована система активності індивідів, які взаємодіють, спрямована на доцільне виробництво матеріальних і духовних об'єктів [9].

У спільній діяльності викладацької взаємодії присутнє виробництво якихось матеріальних предметів: запису в зошитах, малюнки, схеми, діаграми, макети, моделі й т.д. Існують також і духовні предмети, під якими маємо на увазі формування

ставлення до самого себе, до інших людей, до навчання, до навколишнього світу. Сюди також можна віднести результати емоційно-чуттєвих переживань морального, естетичного й інших планів. Головною умовою і одночасно основною формою викладацької взаємодії суб'єктів навчального процесу є спілкування того, хто навчає, із тим, хто навчається [8].

За рішенням Всесвітньої організації охорони здоров'я обдаровані студенти входять до «групи ризику», як і розумово відсталі, діти алкоголіків, малолітні правопорушники. Вони потребують особливого виховання, спеціальних навчальних програм, спеціальних груп, навчальних закладів, підготовлених викладачів. У роботі з обдарованими студентами виникає певна складність. Серед них бувають «зазнайки», «фанатики», «лінівіві», «психопати», «невротики», «диваки», «скромні». Батькам і викладачам слід знати, як таких осіб треба виховувати. Викладач повинен:

1) знайти шляхи взаєморозуміння з обдарованим студентом, визначити його особливості, взаємовідносини в сім'ї, конфлікти в сім'ї;

2) бути терплячим, ненав'язливим, довірливим.

Соціально-психологічний підхід до соціального захисту обдарованих студентів. Його сутність полягає в тому, що обдарованість можуть встановити професійно підготовлені спеціалісти, які орієнтуються на такі параметри: інтелектуальні здібності, специфічні здібності до навчання, здібності щодо образотворчого мистецтва і музики, психомоторні здібності.

Соціально-інтегративний підхід до підтримки обдарованих передбачає розгляд досвіду щодо створення різних типів навчальних закладів для обдарованої особи. Ця проблема постає гостро. Так, певна кількість дослідників вважає, що поняття обдарованості не повинно існувати. Популярну точку зору займають прихильники елітної концепції навчання і виховання, які пропонують навчати таких дітей в окремих навчальних закладах.

Соціально-педагогічний захист обдарованих осіб – це перш за все пом'якшення для них негативних наслідків процесів, які відбуваються в суспільстві, створення умов для реалізації інтересів і життєво необхідних потреб, спираючись на принципи: орієнтація на загальнолюдські цінності, гуманізм, стимулювання обдарованих на розвиток їх особистісних сил.

З точки зору А.І. Вираженської у ситуації психологічних бар'єрів між педагогом та студентом стосунки суб'єктів педагогічного процесу функціонують на рольовому рівні – «рівні значень». Непорозуміння й розбіжності між викладачем та студентом негативно впливають на самоздійснення незнаних суб'єктів та й в цілому знижують результативність та ефективність діяльності кожного із суб'єктів. На емоційному рівні відбувається закріплення негативних установок. Що асоціюються із завданням, тому взаємодія з викладачем поєднується із невпевненістю в собі, тривожністю, виявленням різних страхів, що пов'язані з особистістю педагога й зниженням зацікавленості та неуспішності у навчальній діяльності. Однією з причин виникнення психологічних бар'єрів між студентами та викладачами є ригідність негативних установок та небажання або неуміння сприйняти й досягнути позицію іншої людини. Та навпаки, сумісна творчість та задоволеність від процесу творення є показником сприятливих

міжособистісних стосунків, прийняття партнера по спілкуванню та взаємодії визначають конструктивний тип стосунків. Ефективним у взаємовідносинах викладач та обдарований студент стає позитивна «Я-концепція» викладача. За результатами досліджень А.І. Вираженської впливає, що позитивні особистісні відносини викладача та студента прямо залежать від позитивного ставлення до себе викладача [3].

Особистісно орієнтована педагогіка виділяє такі основні способи спільної діяльності викладача й студента:

1. Замкнутість – людина відчуває потребу звільнитись від впливів іншого й не вступає з ним у контакт, тим самим відстороняючись від спільної діяльності з ним. У навчальній практиці це означає зануреність особи в себе, у свої мрії, фантазії й т.п. Головна причина, хоча й не завжди усвідомлювана, – невдоволення тим, як і на що витрачається час – нудна тема лекції, монотонний голос викладача, поведінка сусіда по парті й т.п.

2. Ритуали – це чергування стереотипних послідовних дій, відомих і зрозумілих навколишнім, від поширеного життєвого «Як справи?» до вставання студентів на початку лекції, привітання студентів й дозволу сідати. Дозволяє дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки, заощаджує час і зменшує витрату сил. В основі цього способу спільної діяльності лежить позитивне ставлення до партнера по спілкуванню, де звична стереотипна форма діяльності дозволяє заощаджувати час.

3. Робота – полягає у виконанні якоїсь операції: рішення завдань, виконання вправ, списування з дошки, усна відповідь і т.д. У чистому виді «робота» не передбачає емоційного залучення двох сторін, які беруть участь у спільній діяльності.

4. Розвага – обговорення якихось нейтральних цікавих предметів або якісь дії розважального характеру. Розваги як самостійний вид спільної діяльності можуть проводитись в спеціально організованому тимчасовому просторі, наприклад, студентському клубі, а можуть бути включені як сторонній елемент у зовсім інший спосіб спільної діяльності. Так, не дуже зацікавившись навчальним матеріалом, студенти можуть зайнятися сторонніми справами: обміном живими враженнями про будь-який предмет і з будь-якого приводу, тобто розвагами.

5. Гра – прихована взаємодія на подвійному рівні, результат якої заздалегідь вирішений тим учасником, що веде гру в спільній діяльності. Зовні він робить одні дії, а їх справжній, але прихований зміст і цілеспрямованість зовсім інші. Спільна діяльність у цьому випадку не рівноправна, і учасник, який веде гру, при затраті менших зусиль отримує більший результат за рахунок дій іншого партнера.

6. Досягнення близькості – вищий спосіб спільної діяльності, коли немає необхідності обманювати, принижувати, змушувати, експлуатувати іншого, коли взаємодіючі сторони буквально без слів розуміють один одного і є одностудентами у спільній діяльності. При цьому й викладачеві, і студентам ясна, зрозуміла й близька мета, завдання спільної діяльності й нікому не спадає на думку ухилятися, відсторонятись або займатися іншими справами [1].

Постає актуальним питання диференційованості навчання для обдарованих осіб. Диференційоване навчання, наприклад, у США, Канаді, багатьох державах Європи переходить від створення програми із запасом, більш поглиблених й

розгалужених до програм з альтернативними темами, типами вправ, стилями текстів. Альтернативні підпрограми орієнтуються на нові дані про когнітивні індивідуальні стилі засвоєння нових знань [5].

На думку деяких дослідників, поведінка викладача для обдарованих студентів у ВНЗ, в процесі навчання і побудові своєї діяльності має відповідати наступним характеристикам: він розробляє гнучкі, індивідуалізовані програми; створює теплу, емоційно безпечну атмосферу; надає студентам зворотний зв'язок; використовує різні стратегії навчання; поважає особистість, сприяє формуванню позитивної самооцінки студента; поважає його цінності; заохочує творчість і роботу студента; стимулює розвиток розумових процесів вищого рівня; виявляє повагу до індивідуальності студента.

Висновки і подальші перспективи досліджень. Соціальний захист обдарованого студента базується на врахуванні провідних підходів: охоронно-захисного, соціально-педагогічного, соціально-психологічного, соціально-інтегративного. Успішне вирішення проблеми взаємодії суб'єкта педагогічного процесу або навчання обдарованих осіб уможливорюється завдяки суб'єктивному, а втім, і творчому підходу педагога щодо власної індивідуальності, педагогічної діяльності й до особистості студента.

Отже, проблема ефективності взаємодії педагога з обдарованими студентами пов'язана з особливостями сумісної діяльності, реалізації суб'єктивного підходу. Суб'єктивність сумісної діяльності передусім спрямованість викладача щодо перерозподілу власної діяльності, надаючи студентам можливість обирати певні навчальні завдання, оцінювати себе. Саме суб'єктивний підхід уможливорює наявність таких стосунків.

Список використаної літератури

1. Бабаева Ю.Д. Динамическая теория одаренности / Ю.Д. Бабаева // Основные современные концепции творчества и одаренности. – М.: Смира, 1997. – С.275-294.
2. Верховина О.А. Психология межличностного взаимодействия педагога с одаренными учащимися / О.А. Верховина. – Иркутск: Иркутский институт повышения квалификации работников образования, 2001. – 80 с.
3. Знаков В.В. Понимание в познании и общении / В.В. Знаков. – М.: Порида, 1994. – 235с.
4. Ларионова Л.И. Теоретические подходы и методики по изучению одаренных детей / Л.И. Ларионова, Н.А. Алаева, Е.В. Швецова. – Иркутск: Иркутский гос. пед. ун-т, 2001. – 244 с.
5. Лобанов А.А. Основы профессионально-педагогического общения: учеб. пособие для студ. высш. пед. заведений / А.А. Лобанов. – М.: Академия, 2002. – 189 с.
6. Мясищев В.Н. Психология отношений / В.Н. Мясищев. – М.: Круг, 1995. – 359 с.
7. Немов Р.С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Р.С. Немов. – М.: Владос, 2000. – 457 с.
8. Carroll M.I. Academic achievement and adjustment of underage and overage third grades / M.I.. Carroll. – Chicago: Rand McNally, 1996. – 234 p.
9. Terrassier J. The Psychology of Gifted Children / J.Terrassier. – Chicago, 1995. – P. 265-274.

Spisok vikoristanoi literaturi

1. Babaeva Yu.D. Dynamycheskaya teoryya odarennosti / Yu.D. Badaeva // Osnovnye sovremennyye kontseptsyy tvorchestva y odarennosti. – M.: Smyra, 1997. – S.275-294.
2. Verkhozyna O.A. Psykholohyya mezhlychnostnoho vzaymodeystviyya pedahoha s odarennyymy uchashchymysya / O.A. Verkhozyna. – Yrkut-sk: Yrkut-skiy unstyut rovnyshenyua kvalyfykatsyy robotnykov obrazovaniya, 2001. – 80 s.
3. Znakov V.V. Ponymanye v poznany y obshchenyy / V.V. Znakov. – M.: Porydan, 1994. – 235 s.
4. Laryonova L.Y. Teoretycheskiye podkhody y metodyky po yzuchenyyu odarennykh detey / L.Y. Laryonova, N.A. Alaeva, E.V. Shvetsova. – Yrkut-sk: Yrkut-skiy hos. ped. un-t, 2001. – 244 s.
5. Lobanov A.A. Osnovy professyonal'no-pedahohycheskoho obshchenyya: ucheb. posobyе dlya stud. vyssh. ped. zavedeny / A.A Lobanov. – M.: Akademya, 2002. – 189 s.
6. Myasyshev V.N. Psykholohyya otnosheny / V.N. Myasyshev. – M.: Kmuha, 1995. – 359 s.
7. Nemov R.S. Psykholohyya: Ucheb. dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedeny / R.S Nemov. – M.: Vlados, 2000. – 457 s.
8. Carroll M.I. Academie achievement and adjustment of underage and overage third grades / M.I.. Carroll. – Chicago: Rand McNally, 1996. – 234 r.
9. Terrassier J. The Psychology of Gifted Children / J.Terrassier. – Chicago, 1995. – P. 265-274.

Mytnyk A.Ya. Psychological peculiarities of interpersonal interaction of teachers with gifted students. The article considers a topical issue of the psychological characteristics of interpersonal interaction of teachers with gifted students. Teaching is done through interpersonal interaction. Technique of teaching for gifted and ordinary students about the same: a noticeable difference is the allocation of time to activities. We note that in most cases are reproductive tasks, focusing on the unambiguous responses that activate mental activity of students. Social protection of the gifted student is based on the account of the leading approaches: security-protective, social-pedagogical, social-psychological, social and integrative. The successful solution of problems of interaction of the subject pedagogic process or teaching of gifted persons is possible thanks to a subjective, and indeed, the creative approach of the teacher regarding their own personality, pedagogical activity and personality of the student. The problem of efficiency of interaction of the teacher with gifted students associated with the peculiarities of joint activity, the implementation of the subjective approach. The subjectivity of the joint activity is preceded by the orientation of the teacher in the redistribution of their own activities, giving students the opportunity to select specific training objectives, to assess themselves. It is the subjective approach makes possible the existence of the relationship. The article notes that the traditional terms of pedagogical process aimed on the reproduction of skills, as a rule, do not correspond to the level of individual achievements, high potential and gifted lead to conflicts. Psychological characteristics of gifted students, and outlines specific requirements for the organization of the process of interpersonal interaction.

Keywords: interpersonal interaction, talent, interaction, psychological barrier, conflict, collaboration, differentiation of instruction, reproductive tasks.